

ORZECZNICTWO
SĄDU APELACYJNEGO
W KATOWICACH
I SĄDÓW WOJEWÓDZKICH OKRĘGU

BIULETYN
NR 4/98

Redaguje zespół w składzie :
SSA Monika DEMBIŃSKA
SSA Alicja KOLONKO
SSA Mirosław ZIAJA

SPIS TREŚCI

I.	ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA KARNEGO	
	Str.	3 - 17
II.	ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA CYWILNEGO	
	Str.	18 - 25
III.	ORZECZENIA W SPRAWACH Z ZAKRESU PRAWA PRACY I UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	
	Str.	26 - 37

I.

ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA KARNEGO

PRAWO KARNE MATERIALNE

1.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 21 PAŹDZIERNIKA 1998 r.

II AKz 277/98

Art. 4 § 2 kk

Przepis art. 4 § 2 kk może być stosowany tylko wtedy, gdy na gruncie nowej ustawy, łącznie z nadzwyczajnym obostrzeniem, nie można byłoby wymierzyć takiej kary, jaka orzeczona została w prawomocnym wyroku.

N o t a : w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny uchylił postanowienie Sądu Wojewódzkiego w K., w którym złagodzone skazanemu do 12 lat orzeczona prawomocnie karę 15 lat pozbawienia wolności za przestępstwo z art. 157 § 2 d.kk popełnione w warunkach recydywy określonej w przepisie art. 60 § 1 d.kk nie podzielając poglądu, że fakt skazania w warunkach art. 64 § 1 kk nie może mieć znaczenia, skoro przepis ten przewiduje jedynie możliwość – a nie obliuguje – wymierzenia kary powyżej górnej granicy ustawowego zagrożenia.

Przewodniczący : Sędzia S.A. B. Misztalska

Sędziowie S.A. : St. Raszka, W. Gawrońska (spr.)

2.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
Z DNIA 15 PAŹDZIERNIKA 1998 r.
II AKa 53/98

Art. 25 § 1 kk

Złapanie przez oskarżoną za nóż, który był jedynym przedmiotem mogącym powstrzymać napastnika, nie może być traktowane jako użycie niewspółmiernego środka obrony, bowiem z samej istoty obrony koniecznej wynika, iż przeciwdziałanie, którym odpiera się realny, bezprawny zamach, aby osiągnęło swój cel musi być skuteczne, a skuteczność taka zachodzi wówczas, kiedy przeciwdziałanie, o którym mowa, zawiera w sobie element przewagi nad omawianym bezprawnym działaniem.

Sam natomiast sposób obrony przed bezpośrednim, bezprawnym zamachem, choćby polegał na zadaniu napastnikowi wielu ciosów z użyciem niebezpiecznego narzędzia, nie traci cech współmierności do niebezpieczeństwa takiego zamachu i nie świadczy o przekroczeniu granic obrony koniecznej, jeżeli jedynie takim sposobem obrony sprawca mógł zmusić napastnika do odstąpienia od kontynuowania zamachu.

*Przewodniczący : Sędzia S.A.M.Ziaja
Sędziowie S.A.E.Gaberle, J.Śpiechowicz (spr.)*

3.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
Z DNIA 8 PAŹDZIERNIKA 1998 r.
II AKa 125/98

Art. 41 § 2 kk

Z uzasadnienia :

Niewątpliwie oskarżony pełniąc wysokie funkcje publiczne w kopalni, dające mu szeroką możliwość decydowania o kształtowaniu kontraktów z innymi podmiotami gospodarczymi, ewidentnie nadużywając stanowiska kierowniczego przez dwukrotne przyjęcie korzyści majątkowej, działał na jej niekorzyść, narażając ją na ogromne straty. Wykazał się tu postawą demoralizującą wobec stron konkretnych umów zawieranych przez pokrzywdzoną kopalnię.

Skoro więc środek karny z art. 41 § 1 kk ma chronić społeczeństwo przed ponownym nadużyciem stanowiska, a nadto pełnić też funkcję ogólnoprewencyjną, niezbędnym stało się jego orzeczenie.

Sąd Apelacyjny uznał natomiast potrzebę zawężenia tego środka do stanowisk kierowniczych w przemyśle górniczym, skoro w tym przemyśle nastąpiło nadużycie przez oskarżonego zaufania, a ma on oddziaływać na osoby ze środowiska sprawy przestępstwa.

*Przewodniczący : Sędzia S.A. St. Raszka
Sędziowie S.A. : E. Gaberle, M. Ziaja (spr.)*

PRAWO KARNE PROCESOWE

1.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH Z DNIA 14 PAŹDZIERNIKA 1998 r. II AKo 305/98

Art. 41 § 1 kpk

Subiektywne odczucie oskarżonej o nieprzychylności sądu właściwego, niczym nie poparte, nie może skutkować uwzględnieniem złożonego wniosku w przedmiocie wyłączenia sędziów tego sądu od rozpoznania sprawy.

Przewodniczący : Sędzia S.A. B. Misztalska

Sędziowie S.A. : M. Ziąja, B. Suchowska (spr.)

2.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH Z DNIA 25 LISTOPADA 1998 r. II AKo 348/98

Art. 101 kpk

Wprawdzie przyznać należy, że art. 101 § 1 kpk nie zawiera żadnego określenia dającego podstawy do ograniczenia kręgu orzeczeń sądowych, co do których instytucja nieważności ma zastosowanie, ale nie można zaakceptować faktu odwoływania się do tej instytucji w wypadku postanowień dotyczących kwestii incydentalnych jak np. stosowania lub też przedłużania tymczasowego aresztowania.

Podstawa stwierdzenia nieważności z art. 101 § 1 pkt 8 kpk nie może mieć zastosowania do tych orzeczeń sądowych, które wydane zostały z naruszeniem gwarancji

4.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH Z DNIA 29 WRZEŚNIA 1998 r. II AKo 182/98

Ustawa rehabilitacyjna

W świetle przepisu art. 8 ust. 2a ustawy rehabilitacyjnej nadanego ustawą z 16 lipca 1998 r. o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, uprawnienia odszkodowawcze w przepisie tym wymienione, nie są ograniczone terminem przedawnienia, o czym przekonuje też przepis art. 8 ust. 3 tej ustawy.

N o t a: stanowisko tak wyrażone ma szczególne znaczenie dla roszczeń odszkodowawczych osób represjonowanych na zachód od linii Curzona, które do roszczenia do daty ostatniej nowelizacji ustawy lutowej ograniczone były rocznym terminem przedawnienia, w związku z treścią art. 2 ustawy z dnia 20 lutego 1993 r. (Dz. U. Nr 36 poz. 159).

Podkreślić natomiast należy to, iż nie jest to pogląd jednolity, bowiem zdanie odrębne co do tegoż złożył sędzia sprawozdawca.

Przewodniczący : Sędzia S.A. B. Suchowska

Sędziowie S.A. : M. Ziąja, J. Dybek (spr.)

procesowych stron, albowiem te podlegają kontroli przez instancję odwoławczą. Obejmuje ona natomiast określonej rangi uchybienia (równie poważne jak te wymienione w art. 101 § 1 pkt 1– 7 kpk) wiążące się z orzeczeniem sądowym, a nie samą decyzją procesową.

N o t a : uznajemy, iż nie można dopuszczać do sytuacji, by instytucja nieważności była wykorzystywana do zakwestionowania przez strony zasadności merytorycznej decyzji procesowej.

Przewodniczący : Sędzia S.A. M. Michniewski
Sędziowie S.A. : St. Raszka, W. Gawrońska (spr.)

3.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
Z DNIA 11 GRUDNIA 1998 r.
II AKo 366/98

Za równie poważną obrazę prawa w rozumieniu przepisów art. 101 § 1 pkt 8 kpk, mającą skutkować nieważnością orzeczenia ex lege, nie sposób uznać orzeczenia przez Sąd nakazem karnym, kary znanej ustawie, nie mniej jednak wymierzonej z przekroczeniem uprawnionej wysokości, o której mowa w przepisie art. 454 c § 1 d.kpk.

Mówiąc o uchybieniach wynikających z art. 101 § 1 pkt 8 kpk i odnosząc je do poprzedzających punktów tego przepisu, nie można interpretować ich w sposób rozszerzający. Instytucja nieważności orzeczenia nie jest bowiem środkiem przewidzianym dla korygowania wszelkich orzeczeń obarczonych uchybieniami prawnymi, a eksponuje ona jedynie tak poważne naruszenia prawa, które skutkują unicestwieniem tego orzeczenia z mocy samego prawa.

Przewodniczący : Sędzia S.A. M. Ziaja (spr.)
Sędziowie S.A. : B. Suchowska, St. Raszka

4.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
Z DNIA 21 PAŹDZIERNIKA 1998 r.
II AKo 294/98

Art. 102 § 2 kpk

Nie dostrzeżenie przez Sąd Apelacyjny okoliczności stanowiącej bezwzględną przyczynę odwoławczą, bądź przyczynę nieważności, o której mowa w art.101 § 1 kpk i utrzymanie w mocy orzeczenia Sądu Wojewódzkiego objętego takim rażącym uchybieniem nie rodzi nieważności orzeczenia tego Sądu, a zatem mimo pionowego sprzężenia obu tych orzeczeń to Sąd Apelacyjny, a nie Sąd Najwyższy uprawniony jest do stwierdzenia nieważności orzeczenia po myśli art. 102 § 2 zd. 2 kpk.

N o t a : problem podniesiony wyżej może okazać się kontrowersyjny, gdyby bowiem przyjąć, że utrzymując w mocy orzeczenie Sądu I instancji obarczone przyczyną nieważności, wg. kpk w aktualnym brzmieniu, a więc akceptując taką decyzję procesową, Sąd Apelacyjny dotknął tym samym nieważnością własne orzeczenie, również i ono winno być oprócz orzeczenia Sądu Wojewódzkiego objęte instytucją wynikającą z art. 101 § 1 kpk. Tym samym do stwierdzenia nieważności właściwy byłby Sąd Najwyższy.

Przewodniczący : Sędzia S.A. M. Ziaja (spr.)
Sędziowie S.A. : G. Chart, W. Gawrońska

5.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 10 LISTOPADA 1998 r.

II AKz 316/98

Art. 143 § 1 kpk – dot. potrzeby sporządzenia protokołu w sprawie o umorzenie postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego.

Umorzenie postępowania w trybie art. 572 kpk swoją istotą procesową odpowiada kontroli przewidzianej w art. 339 § 3 kpk. Zgodnie więc z treścią art. 339 § 3 kpk postanowienie o umorzeniu postępowania winno zapadać na posiedzeniu, którego przebieg wymaga sporządzenia protokołu (art. 143 § 1 pkt. 10 kpk).

Przewodniczący : Sędzia S.A. W. Gawrońska (spr.)

Sędziowie S.A. : G. Chart, B. Suchowska

6.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 15 PAŹDZIERNIKA 1998 r.

II AKa 229/98

Art. 182 § 1 kpk

Nie sposób w sprawie, gdzie przedmiotem rozpoznania są zachowania dwóch oskarżonych, dokonane w ramach tego samego zdarzenia, realizować wymogu zagwarantowania swobodnej wypowiedzi, co do faktów dotyczących jednego z oskarżonych, z pełnym respektowaniem prawa do odmowy zeznań w stosunku do drugiego oskarżonego. Zatem świadek winien zostać zwolniony od obowiązku składania zeznań generalnie a nie jedynie wobec osoby najbliższej – przyp. M.Z.

Przewodniczący : Sędzia S.A. W. Gawrońska

Sędziowie S.A. : M. Michniewski, B. Suchowska (spr.)

7.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 28 PAŹDZIERNIKA 1998 r.

II AKz 298-299/98

Art. 251 § 2 kpk i art. 344 kpk

Postanowienie o utrzymaniu tymczasowego aresztowania i określeniu na przyszłość czasu jego trwania jest orzeczeniem o jego kontynuacji, a więc swoistą formą przedłużenia najsurowszego ze środków zapobiegawczych, o której mowa w art. 249 § 5 kpk, nie odnoszącym się li tylko do przedłużenia tymczasowego aresztowania przez sąd na etapie postępowania przygotowawczego, stosownie do brzmienia przepisu art. 263 § 2 kpk. Jest to więc sytuacja o „ustawowym stanowieniu inaczej” wskazanym w art. 339 § 5 kpk określającym, iż nie jest obowiązkowe zawiadomienie stron, za wyjątkiem prokuratora, o terminie posiedzenia w celu wydania postanowienia w przedmiocie tymczasowego aresztowania.

Zatem obowiązkiem sądu wydającego postanowienie w trybie art. 344 kpk i art. 351 § 2 kpk o utrzymaniu wobec oskarżonego środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania i oznaczającego czas, do którego ma środek ten trwać, jest zawiadomienie o terminie posiedzenia w tym przedmiocie, obrońcy tegoż oskarżonego, stosownie do przepisu art. 249 § 5 zd. 1 kpk.

Zaniechanie przez sąd tego obowiązku tworzy bowiem sytuację nierównowagi stron, naruszając prawo do obrony, a nie można wykluczyć, że uchybienie to mogłoby mieć wpływ na treść zaskarżonego postanowienia.

N o t a : stanęliśmy tu na stanowisku funkcjonalnej, a nie literalnej interpretacji art. 249 § 5 kpk dając wyraz wynikającej ze standardów europejskich zasadzie równości broni. Stwierdzić natomiast należy, iż nie jest to pogląd powszechnie akceptowany przez środowisko sędziów.

Przewodniczący : Sędzia S.A. J. Śpiechowicz

Sędziowie S.A. : B. Suchowska, M. Ziąja (spr.)

8.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 11 GRUDNIA 1998 r.

II AKz 355 – 356/98

Art. 251 § 2 kpk i art. 263 § 3 kpk

Rola Sądu orzekającego o potrzebie kontynuacji stosowania wobec oskarżonego tymczasowego aresztowania na etapie postępowania jurysdykcyjnego na dalszy okres oznaczony, nie może sprowadzać się do określenia maksymalnego czasu trwania tego środka stosownie do uregulowań przepisu art. 263 § 3 kpk, bo wnioski w tym zakresie można wyprowadzić analizując wspomniany wyżej przepis i dokumenty dotyczące faktycznego pozbawienia wolności oskarżonego, bez potrzeby wydania postanowienia, a określić ten czas z uwzględnieniem przesłanek tak ogólnych jak i szczególnych stosowania tymczasowego aresztowania, braku okoliczności negatywnych, wynikających z art. 259 § 1 kpk, a także potrzeb związanych z koniecznością bezpośredniego przeprowadzenia dowodów oraz ustalonym tokiem pracy tego sądu.

N o t a : intencją naszą było zaniechanie błędnej praktyki stosowanej przez niektóre sądy, które określając czas trwania tymczasowego aresztowania wobec oskarżonych w postępowaniu jurysdykcyjnym posługiwały się ogólną formułą, iż środek ten w konkretnym wypadku „... może trwać najdłużej do ...” i oznaczały w ten sposób dwuletni czas tymczasowego aresztowania bez należytego uzasadnienia.

Przewodniczący : Sędzia S.A. M. Ziaja (spr.)

Sędziowie S.A. : B. Suchowska, St. Raszka

9.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DIA 2 GRUDNIA 1998 r.

II AKa 154/98

Art. 258 kpk i art. 259 § 1 pkt 2 kpk

Tymczasowe aresztowanie nie jest antycypacją kary, a środkiem mającym generalnie zabezpieczyć prawidłowy tok postępowania. Co za tym idzie fakt nabycia przez oskarżonego formalnych podstaw do ubiegania się o warunkowe przedterminowe zwolnienie z odbycia reszty kary pozbawienia wolności w żadnej mierze nie może oznaczać uchylenia przesłanek, o których mowa w art. 258 kpk, w szczególności w sytuacji, gdy ten w warunkach izolacji sprawiał znaczne trudności wychowawcze z uwagi na silne związki z podkulturą więzienną, co czyni niepewną prognozę resocjalizacyjną, a tym samym faktu tego nie można oceniać przez pryzmat dyspozycji art. 259 § 1 pkt 2 kpk.

Przewodniczący : Sędzia S.A. B. Misztalska

Sędziowie S.A. : B. Suchowska, M. Ziaja (spr.)

10.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 25 LISTOPADA 1998 r.

II AKz 331 /98

Art. 339 § 3 pkt 4 – dot. określenia istotnych braków postępowania przygotowawczego.

Skoro oskarżona odmówiła składania wyjaśnień oraz odpowiedzi na jakiegokolwiek pytania to polecenie sądu, aby szczegółowo przesłuchać oskarżoną na wskazane okoliczności byłoby naruszeniem jej uprawnień wynikających z przepisu art. 300 kpk.

Art. 172 kpk daje jedynie możliwość przeprowadzenia takiego dowodu (przyp. M.Z. konfrontacji), zaś odstępianie od tej czynności, w sytuacji gdy prokurator oceni ją jako niecelową, jest prawem prowadzącego postępowanie przygotowawcze i w żadnym przypadku nie może zostać ocenione jako istotny brak postępowania przygotowawczego.

*Przewodniczący : Sędzia S.A. B. Misztalska
Sędziowie S.A. : J. Śpiechowicz (spr.), J. Dybek*

11.

**POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
Z DNIA 17 CZERWCA 1998 r.
II AKz 144/98**

Asesor posiadający tzw. votum jest uprawniony do sporządzenia i wniesienia aktu oskarżenia do sądu wojewódzkiego.

Żaden z przepisów prawa procesowego nie stwarza możliwości wymuszenia na prokuratorze zmiany wyrażonych w akcie oskarżenia poglądów prawnych i – co oczywiste – nie służą temu przepisy art. 298 i 299 § 1 pkt 2 d.kpk (przyp. M.Z. obecnie art. 337 § 1 kpk i art. 339 § 3 pkt 4 kpk). Powołana bowiem w akcie oskarżenia kwalifikacja prawna czynu, jak i wszelkie inne poglądy faktyczne i prawne nie są dla sądu wiążące i podlegają ocenie w toku postępowania sądowego.

Cofnięcie postępowania karnego do etapu wcześniejszego wymaga odrębnej, wyraźnej podstawy prawnej, przewidzianej w konkretnym przepisie kodeksu postępowania karnego. Takim przepisem jest np. art. 344, czy 386 d.kpk (przyp. M.Z. obecnie art. 397 § 1 kpk i art. 437 § 2 kpk), które zezwalają na cofnięcie sprawcy z określonej fazy postępowania do etapu wcześniejszego. Skoro więc nastąpiło rozpoczęcie rozprawy głównej, to zastosowanie przepisu art. 298 i 299 d.kpk (art. 337 § 1 i 339 § 3 pkt 4 kpk) było nieprawidłowe. Nie zmienia tego fakt skierowania wniosku obrońcy o zastosowanie art. 299 § 1 kt 2 d.kpk (art. 339 § 3 pkt 4 kpk) do rozpoznania na posiedzeniu i odroczenie z tego powodu rozprawy głównej. Tego rodzaju pociągnięcie jest równoznaczne z obejściem przepisów przewidujących podejmowanie określonych rozstrzygnięć w określonych etapach postępowania.

N o t a : w ostatnim przypadku właściwa podstawa prawna byłby przepis art. 397 § 1 kpk.

*Przewodniczący : Sędzia S.A. M. Ziąja
Sędziowie S.A. : M. Michniewski, E. Gaberle (spr.)*

12.

**POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
Z DNIA 28 PAŹDZIERNIKA 1998 r.
II AKz 276/98**

Art. 339 § 5 kpk – dot. braku potrzeby zawiadomiania stron – za wyjątkiem prokuratora – o terminie posiedzenia w przedmiocie wyroku łącznego.

Badanie dopuszczalności wydania wyroku łącznego poprzedza wyznaczenie rozprawy w tej kwestii i rozwiązanie to swoją istotą procesową odpowiada uregulowaniom zawartym w art. 339 kpk. Stwierdzenie tej przeszkody prawnej powoduje konieczność wydania postanowienia o umorzeniu postępowania na posiedzeniu, w którym udział stron nie jest gwarantowany szczególnym unormowaniem. Ma więc zastosowanie tryb wyznaczania posiedzenia przewidziany w art. 339 § 5 kpk, który nie obliuguje sądu pierwszej instancji do zawiadomiania stron o terminie posiedzenia (przyp. M.Z. za wyjątkiem prokuratora).

*Przewodniczący : Sędzia S.A. J. Śpiechowicz
Sędziowie S.A. : M. Ziąja, W. Gawrońska (spr.)*

13.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
Z DNIA 1 PAŹDZIERNIKA 1998 r.
II AKo 185/98

Art. 552 § 4 kpk – dot. określenia wypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania.

Skoro skazanemu w prawomocnym wyroku na poczet łącznej kary pozbawienia wolności zaliczono w całości czas jego tymczasowego aresztowania, to już to przesądza o tym, że jego stosowania nie można uznać za niesłusznego.

N o t a : w niniejszej sprawie skazany swój wniosek o odszkodowanie oparł na fakcie, iż w postępowaniu jurysdykcyjnym sąd nie wydał orzeczenia o określeniu czasu trwania tymczasowego aresztowania, wyrażając pogląd, iż nie ma takiego obowiązku prawnego.

Przewodniczący : Sędzia S.A. M. Michniewski
Sędziowie S.A. : J. Śpiechowicz, J. Dybek (spr.)

14.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
Z DNIA 21 PAŹDZIERNIKA 1998 r
II AKz 279/98

Art. 616 § 2 kpk i art. 618 § 1 kpk – dot. wydatków Skarbu Państwa

Z uzasadnienia :

H.O. prawomocnym wyrokiem skazany został za przestępstwo paserstwa z art. 215 § 2 dkk szeregu samochodów osobowych, które to samochody będące dowodami

rzeczowymi w sprawie, były w toku procesu przechowywane na strzeżonych parkingach. Koszty przechowywania tych samochodów wchodzi w skład kosztów sądowych, którymi został obciążony skazany, dlatego też bez znaczenia jest powołana przez niego okoliczność, iż tych samochodów nie zatrzymano bezpośrednio jemu, istotny bowiem jest fakt, iż były one przedmiotem przestępstwa, za które został on prawomocnie skazany.

Przewodniczący : Sędzia S.A. B. Misztalska
Sędziowie S.A. : J. Dybek, J. Śpiechowicz (spr.)

II.

ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA CYWILNEGO

I.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 1 PAŹDZIERNIKA 1998 r.

I ACz 972/98

Art. 72 ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików wojewódzkich (Dz. U. Nr 95, poz. 602) dotyczy podawanych w materiałach odnoszących się do kampanii wyborczej faktów a nie wniosków czy ocen opartych na tych faktach. Tylko fakt ma charakter obiektywny. Każda ocena jest subiektywna w zależności od punktu widzenia osoby dokonującej oceny.

Nie można nikomu zabronić wyrażania swoich sądów i dokonywania ocen - o ile nie naruszają one dóbr osobistych innej osoby.

Jednakże nawet naruszenie dóbr osobistych, jeżeli nie wyczerpuje przesłanek z art. 72 ordynacji-nie podlega ochronie na podstawie tego przepisu, który jako norma szczególna nie może być interpretowana rozszerzająco.

Przewodniczący : Sędzia S.A. T. Werda (spr.)

Sędziowie S.A. : B. Kurzeja, B. Ustjanicz

2.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 13 PAŹDZIERNIKA 1998 r.

I ACz 1026/98

Uregulowanie art. 72 ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików wojewódzkich (Dz. U. Nr 95, poz. 602) daje kandydatowi na radnego lub pełnomocnikowi komitetu wyborczego prawo do uzyskania orzeczenia sądowego zawierającego nakaz określonego działania przez podmioty wprowadzające wyborców w błąd. Ma ono na celu przekazanie rzetelnych danych i informacji oraz usunięcie negatywnych skutków jakie były następstwem tego niewłaściwego postępowania. Uprawnienia przewidziane wymienionym przepisem (art. 72 ust. 1 Ordynacji ...) związane są z kampanią wyborczą i odnoszą się do określonych nim form działania.

Wynika stąd, że żądanie sprostowania informacji dotyczyć może jedynie tych, które zawarte zostały w plakatach, hasłach, ulotkach, wypowiedziach albo innych formach propagandy i agitacji.

Przewodniczący : Sędzia S.A. SSA H. Bucka

Sędziowie S.A. : B. Ustjanicz (spr.), Z. Kawińska-Szwed

3.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DIA 2 PAŹDZIERNIKA 1998 r.

I ACz 977/98

Postępowanie w sprawach z art. 72 ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików wojewódzkich (Dz. U. Nr 95, poz. 602)

toczy się w oparciu o przepisy kodeksu postępowania cywilnego, ma zatem charakter kontradiktoryjny, co oznacza, że sąd nie przeprowadza dowodów z urzędu.

Przewodniczący : Sędzia S.A. T. Werda (spr.)
Sędziowie S.A. : B. Ustjanicz, Z. Kawińska-Szwed

4.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
Z DNIA 21 MARCA 1998 r.
I ACa 26/97

Dot. art. 328 § 2 kpc i art. 378 § 2 kpc.

Z uzasadnienia :

... Sąd Wojewódzki – obok zasygnalizowanego już braku podstawy prawnej rozstrzygnięcia – nie poczynił prawie żadnych ustaleń faktycznych; za ustalenia takie wszak nie mogą być uznane obszerne fragmenty twierdzeń i wniosków stron. Brak ustaleń i niezgodność motywów z wymogami prawa czynią zaskarżony wyrok nie poddającym się kontroli instancyjnej. Sąd Wojewódzki bowiem wskutek tych uchybień nie rozpoznał istoty sprawy. Oceny tej nie zmienia okoliczność, że zebrany w aktach materiał dowodowy zezwoliłby być może – po jego uzupełnieniu - na wydanie merytorycznego orzeczenia. Byłoby to bowiem rozstrzygnięcie po raz pierwszy sprawy w drugiej instancji i uczyniłoby iluzoryczną – wprowadzoną nowelą z 1 marca 1996 r. – zasadę trójinstancyjności

Przewodniczący : Sędzia S.A. B. Ustjanicz
Sędziowie S.A. : P. Wójtowicz (spr.), T. Porębski

5.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
Z DNIA 18 LUTEGO 1998 r.
I ACa 715/97

Ustalenie wysokości zadośćuczynienia pieniężnego (art. 445 § 1 kc) według kryteriów obowiązujących w dacie wyrokowania, uzasadnia zasądzenie odsetek za opóźnienie od tej daty.

Przewodnicząca : Sędzia S.A. Z. Kawińska-Szwed (spr.)
Sędziowie S.A. : R. Sugier, M. Brzdąk

Z uzasadnienia :

Nie znajduje uzasadnienia żądanie zasądzenia na rzecz powoda odsetek od dnia wezwania pozwanego do zapłaty zadośćuczynienia.

Wysokość zadośćuczynienia określana jest z uwzględnieniem wszystkich okoliczności mających wpływ na rozmiar doznanej krzywdy i powinna przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość. Ocena, czy jego wysokość jest tą wartością ekonomicznie odczuwalną odnosi się do aktualnych stosunków majątkowych społeczeństwa. Zatem Sąd Wojewódzki przyjmując w dacie orzekania jako adekwatną kwotę 18.000 zł tytułem zadośćuczynienia, nie mógł uwzględnić żądania powoda zasądzenia odsetek od daty wezwania pozwanego do zapłaty.

W dacie bowiem wezwania do zapłaty wysokość zadośćuczynienia musiałaby być relatywnie niższa.

6.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 18 LUTEGO 1998 r.

I ACz 589/97

Zasada równego traktowania członków Spółdzielni nie zezwala na odmienną ocenę zachowania członków znajdujących się w podobnej sytuacji faktycznej i prawnej. Uchwały uchylające tym wymogom, powinny być oceniane w świetle zasad współzycia społecznego (art. 5 kc).

Przewodniczący : Sędzia S.A. R. Krawiec

Sędziowie S.A. : P. Wójtowicz, E. Przystański (spr.)

7.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 10 LISTOPADA 1998 r.

I ACa 375/98

W sprawach o wykluczenie lub wykreślenie członka spółdzielni z rejestru, w sytuacji gdy bezskutecznie upłynął termin ustalony w statucie do podjęcia merytorycznej uchwały przez organ odwoławczy przedmiotem zaskarżenia jest uchwała, od której członek się odwołał. Z woli ustawodawcy uchwała, od której członek się odwołał zastępuje wówczas uchwałę organu odwoławczego, do której nie doszło (art. 32 § 1 prawa spółdzielczego).

Przewodnicząca : Sędzia S.A. H. Bucka (spr.)

Sędziowie S.A. : M. Dembińska, M. Brzdąk

Z uzasadnienia :

... W nawiązaniu do zarzutów pozwanej o przedwczesności powództwa i niedopuszczalności zaskarżenia do sądu uchwały rady nadzorczej godzi się zauważyć, że to stanowisko pozwanej nie jest uzasadnione. Stosownie do treści art. 32 § 1 a ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (tekst jedn. Dz. U. z 1995 r. Nr 54, poz. 288) w sprawie o wykluczenie lub wykreślenie członka z rejestru członków spółdzielni, członek może dochodzić na drodze sądowej swych praw po wyczerpaniu postępowania wewnątrzspółdzielczego przewidzianego w § 1 i w art. 24 § 4 lub po bezskutecznym upływie terminów ustalonych w statucie do podjęcia uchwały przez organ odwoławczy. Statut pozwanej w § 16 ust. 6 obliguje Zebranie Przedstawicieli Członków do rozpoznania odwołania członka złożonego od uchwały Rady Nadzorczej na najbliższym zwyczajnym Zebraniu, jeżeli odwołanie zostało złożone co najmniej na 3 dni przed dniem obrad.

Powódka od uchwały Rady Nadzorczej wykluczającej ją z członkostwa złożyła odwołanie w dniu 16 października 1996 r. Odwołanie to winno być rozpoznane na Zebraniu Przedstawicieli Członków pozwanej, które odbyło się w dniu 14 czerwca 1997 r. Tymczasem Zebranie odwołania powódki nie rozpoznało podejmując uchwałę nr 42/ZPCz/97 odraczającą rozpoznanie odwołania.

Nastąpiło więc naruszenie § 16 ust. 6 statutu pozwanej i to skutkuje przyjęcie, że upłynął termin do podjęcia uchwały przez organ odwoławczy, a zatem powódka miała prawo dochodzić swych praw na drodze sądowej.

W sprawach o wykluczenie lub wykreślenie członka z rejestru, w sytuacji gdy bezskutecznie upłynął termin ustalony w statucie spółdzielni do podjęcia merytorycznej uchwały przez organ odwoławczy, przedmiotem zaskarżenia jest uchwała, od której członek się odwołał. Z woli ustawodawcy uchwała, od której członek się odwołał zastępuje wówczas uchwałę organu odwoławczego, do której nie doszło (powołany wyżej art. 32 § 1a Pr. spółdz.).

W przypadku niniejszej sprawy uchwała Rady Nadzorczej wykluczająca powódkę z grona członków pozwanej zastępuje uchwałę Zebrania Przedstawicieli Członków i ma odpowiednie zastosowanie tryb przewidziany w art. 42 i termin określony w § 3 tego artykułu, który powódka zachowała.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 7 MAJA 1998 r.

I ACa 19/98

Orzeczenie dot. rozliczenia należności na podstawie tzw. „kompensat”.

Z uzasadnienia :

... Umowa, której uczestnikami były strony, nazwana „porozumieniem rozrachunkowym” nie należy do umów stypizowanych w kodeksie cywilnym.

Zawarcie jej uznać należy za dopuszczalne na gruncie przewidzianej art. 353¹ k.c. zasady swobodnego kształtowania przez strony treści stosunku prawnego.

Z uwagi na to, że poszczególni uczestnicy nie byli względem siebie wierzycielami i dłużnikami, to osiągnięcie założonego rezultatu w postaci bezgotówkowego wyrównania zobowiązań (umorzenia wzajemnych wierzytelności) było możliwe jedynie poprzez zawarcie wielostronnego porozumienia.

Działania uczestniczących w nim podmiotów ocenić należy jako dokonywanie przelewów wierzytelności dłużnikowi swego dłużnika, po to żeby stali się oni względem siebie również wierzycielami, co umożliwiało potrącenie wierzytelności i w konsekwencji ich umorzenie.

Stąd też skutek w postaci „kompensaty” – uregulowania zobowiązania powstał z chwilą kiedy umorzenie stało się możliwe, a zatem złożenia oświadczenia przez wszystkich uczestników, że akceptują porozumienie. ...

*Przewodnicząca : Sędzia S.A. B. Ustjanicz (spr.)
Sędziowie S.A. : E. Tkocz, R. Sugier*

».

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 2 GRUDNIA 1998 r.

I ACa 452/98

Uregulowanie zawarte w art. 88 Prawa geologicznego i górniczego nie dotyczy sytuacji, gdy przedsiębiorca nie korzysta z nieruchomości, lecz jedynie na skutek prowadzonej eksploatacji oddziaływa na nieruchomość powodując jej uszkodzenie.

W takiej sytuacji roszczenie właściciela ogranicza się do żądania naprawienia szkody.

Przewodnicząca : Sędzia S.A. H. Bucka (spr.)

Sędziowie S.A. : M. Dembińska, M. Brzdąk

Z uzasadnienia :

... Powód swe roszczenie o wykup nieruchomości opiera na przepisie art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27, poz. 96). Przepis ten stanowi, że jeżeli cudza nieruchomość lub jej część jest niezbędna do wykonywania działalności regulowanej ustawą, przedsiębiorcy służy roszczenie o ograniczenie prawa własności tej nieruchomości lub jej części za wynagrodzeniem. Jeżeli na skutek ograniczenia tego prawa nieruchomość lub jej część nie nadaje się do wykorzystania na dotychczasowe cele, podlega na wniosek właściciela wykupowi.

Zatem w przepisie tym chodzi o umożliwienie przedsiębiorcy wykonania uprawnienia do poszukiwania, rozpoznawania bądź wydobywania kopaliny albo do innego korzystania z zasobów wnętrza ziemi. Przedsiębiorcy służy zatem roszczenie o udostępnienie mu możliwości korzystania z nieruchomości. Może zatem chodzić o prawo o charakterze rzeczowym (użytkowanie) lub prawo o charakterze obligacyjnym (np. dzierżawa). Przedsiębiorca musi mieć potrzebę korzystania z nieruchomości. Natomiast roszczenie właściciela o wykup całości lub części nieruchomości, z której przedsiębiorca korzysta lub chce korzystać, powstaje wówczas, gdy na skutek takiego ograniczenia prawa własności nieruchomości lub jej części nie nadaje się do wykorzystania na dotychczasowe cele.

Z powyższych konstatacji wynika, że uregulowanie zawarte w art. 88 Prawa geologicznego i górniczego nie dotyczy sytuacji, gdy przedsiębiorca nie korzysta z nieruchomości, lecz jedynie na skutek prowadzonej eksploatacji oddziaływa na nieruchomość powodując jej uszkodzenie. W takiej sytuacji roszczenie właściciela ogranicza się do żądania naprawienia szkody.

III.

ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA PRACY

I UBEZPIECYENÍ SPOŁECZNYCH

1.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 29 WRZEŚNIA 1998 r.

III APz 29/98

Art. 102 kpc

Sam fakt uznania roszczenia przy pierwszej czynności procesowej i jego zaspokojenia nie stanowi wystarczającej podstawy do zastosowania przepisu art. 102 kpc z korzyścią dla pozwanego, tj. obniżenia dochodzonych przez powoda kosztów zastępstwa procesowego.

Z uzasadnienia :

Postanowieniem z dnia ... w sprawie ... Sąd Wojewódzki – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. umorzył postępowanie w sprawie i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 6.000 zł tytułem zwrotu poniesionych kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Wojewódzki stwierdził, iż jakkolwiek pozwany na rozprawie okazał potwierdzenie przelewu na rzecz powoda spornej należności, to w sprawie brak jest podstaw do zastosowania art. 102 kpc z korzyścią dla pozwanego tj. obniżenie dochodzonych przez powoda kosztów zastępstwa procesowego.

W zażaleniu strona pozwana kwestionując stanowisko Sądu Wojewódzkiego w przedmiocie rozstrzygnięcia o kosztach zastępstwa procesowego – wnosiła o zmianę postanowienia w tej części i obniżenie zasądzonych kosztów zastępstwa do kwoty 1.500 zł. Zdaniem skarżącego za słusznością jego stanowiska przemawiają takie okoliczności jak : rozbieżność orzecznictwa w kwestii kosztów zastępstwa procesowego, fakt, iż przy pierwszej czynności procesowej uznał roszczenie i wypłacił powodowi sporną należność co doprowadziło do uniknięcia procesu, wreszcie, iż wyliczone przez powoda koszty w tej sytuacji nie były ani niezbędne, ani celowe. Sumując uważa pozwany, iż w sprawie niniejszej zachodziły pełne podstawy do zastosowania art. 102 kpc a w konsekwencji znaczne obniżenie żądanych przez powoda kosztów.

Powód w odpowiedzi na zażalenie wniósł o jego oddalenie.

Zdaniem powoda Sąd jest związany umową pełnomocnika z klientem i nie ma tym samym możliwości ograniczenia wysokości umówionych opłat – poza przypadkami przewidzianymi w Rozporządzeniu w sprawie opłat (...) z 12.12.1997 r. Dz. U. Nr 154, poz. 139.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie podnieść należy, iż kwestia wysokości wynagrodzenia za czynności adwokackie i radcowskie uregulowane zostały w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 12.12.1997 r. (Dz. U. Nr 154 poz. 1013).

Kolejno stwierdzić należy, iż Sąd Najwyższy konsekwentnie odmawia sądom orzekającym o zwrocie kosztów postępowania do których się zalicza zgodnie z treścią art. 98 § 3 kpc wynagrodzenie i wydatki jednego adwokata :

- prawa do badania czy adwokat i klient, określając w umowie o zastępstwo procesowe wysokość wynagrodzenia za czynności adwokata, uwzględnili w właściwym stopniu charakter i stopień złożoności sprawy oraz wkład pracy adwokata § 4 ust. 1 Rozporządzenia,
- prawa do samodzielnego ustalania wysokości tego wynagrodzenia.

Przedstawione wyżej zasady wynikają wprost z następujących Uchwał Sądu Najwyższego:

1. III CZP 31/91 z 10.05.1991r. publ. OSN-CP z. 1 z 1992r. p. 8
2. III CZP 101/91 z 17.10.1991r. publ. OSN-C z. 5 z 1992 r. p. 73,

3. III CZP 125/94 z 5.10.1994r. publ. OSN-C z. 2 z 1995r. p. 33.

Odwołując się do przedstawionego wyżej stanowiska należy stwierdzić, iż nie jest możliwym rozważanie w toku postępowania zażaleniowego tej części argumentów skarżącego, które obejmują rodzaj i stopień złożoności sprawy oraz wymagany nakład pracy pełnomocnika.

Wywodząc dalej wskazać należy, iż stanowisko Sądu Najwyższego jak i istniejące unormowania nie pozbawiają Sądu możliwości oceny żądań stron w przedmiocie kosztów celowej obrony.

Można jej jednakże dokonywać w ramach regulacji zawartej w kodeksie postępowania cywilnego, a w szczególności w art. 98, 101 i 102 kpc oraz w przypadku przekroczenia stawek określonych rozporządzeniami.

Słusznie więc przeprowadził Sąd Wojewódzki analizę zasadności i wysokości zgłoszonych kosztów zastępstwa procesowego na tle art. 102 kpc – rozważając zgodnie z brzmieniem tego przepisu istnienie wypadków „szczególnie uzasadnionych”. Ustawodawca bowiem przyznaje sądowi pewną swobodę w zasądzeniu kosztów procesu, gdy stosowaniu zasady odpowiedzialności za wynik sporu – art. 98 kpc sprzeciwiają się względy słuszności, co właśnie wyraża się stwierdzeniem, iż w przypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów – art. 102 kpc.

Konsekwentnie należy podzielić stanowisko Sądu Wojewódzkiego, iż stan faktyczny sprawy nie daje podstaw do określenia jej „szczególnie uzasadnionym przypadkiem”. Otóż spór dotyczy roszczenia ze stosunku pracy. Powód skierował wezwanie o dobrowolne spełnienie świadczenia do strony pozwanej 14.04.1997 r. Pozew został wniesiony do sądu dopiero 18.02.1998 r. Odpis pozwu pozwany otrzymał 11.03.1998 r. (k. 16). Termin rozprawy został wyznaczony na dzień 30.03.1998 r. (k. 20). Pozwany nie stawiał się na rozprawie – złożył wniosek o odroczenie – usprawiedliwiając to nieobecnością radcy prawnego (k. 18 i 19). Nie złożył także odpowiedzi na pozew ani też nie nadesłał akt osobowych powoda – co spowodowało konieczność ponownego wezwania o wykonanie zarządzenia (k. 28). Ponowne zawiadomienie o rozprawie pozwany otrzymał 2.04.1998 r. (k. 26) i z tą też datą spełnił świadczenie z naruszeniem art. 465 § 2 kpc i 88 kpc.

Przedstawione wyżej okoliczności wykluczają możliwość pozytywnej oceny zarzutów skarżącego, iż odstąpienie od zastosowania w niniejszym sporze art. 102 kpc godzi w zasadę procedury cywilnej – art. 98 § 1 kpc tym bardziej, iż stosownie do brzmienia art. 99

kpc stronom reprezentowanym przez radcę prawnego zwraca się koszty w wysokości należnej według przepisów o wynagrodzeniu adwokata.

Sumując, przy prawidłowości wyliczonego wynagrodzenia radcy prawnego, należy postanowić o oddaleniu zażalenia – art. 385 w zw. z art. 397 § 2 kpc.

O kosztach postępowania zażaleniowego postanowiono stosownie do treści art. 98, 99 i 108 kpc.

Przewodniczący : Sędzia S.A. Z. Gwizdak (spr.)

Sędziowie S.A. : T. Szweda, M. Woźnowska-Gallos

2.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 4 CZERWCA 1998 r.

III AUa 132/98

Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 19.12.1975r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (tekst jednol. Dz. U. z 1995 r. nr 65 poz. 333 ze zm.).

Przepis art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 19.12.1975r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (tekst jednol. Dz. U. z 1995 r. nr 65 poz. 333 ze zm.) nie może być podstawą żądania opłacenia składek od łącznego dochodu z tytułu umowy o pracę i umowy zlecenia w sytuacji, gdy umowy te

zostały zawarte z dwiema różnymi spółkami cywilnymi, w których występuje tożsamość jednego ze wspólników.

*Przewodniczący : Sędzia S.A. W. Bzibziak
Sędziowie S.A. : A. Kolonko, I. Szypicyn (spr.)*

3.

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
Z DNIA 18 CZERWCA 1998 r.
III AUa 347/98**

Art. 1 ust. 1 i art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 18.12.1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin (tekst jednol. Dz. U. z 1989 r. nr 46 poz. 250 ze zm.)

Nieuzyskiwanie dochodu nie jest równoznaczne z nieprowadzeniem działalności gospodarczej. Prowadzenie działalności obejmuje także czynności organizacyjne (wstępne) takie, jak : przygotowanie lokalu, załatwienie dostaw towarów, ewentualne zatrudnienie pracowników etc. Nie ulega bowiem wątpliwości, że dokonuje ich podmiot gospodarczy (osoba prowadząca działalność gospodarczą) posiadający wpis do ewidencji działalności gospodarczej.

*Przewodniczący : Sędzia S.A. W. Bzibziak (spr.)
Sędziowie S.A. : A. Kolonko, M. Woźnowska-Gallos*

4.

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
Z DNIA 16 LIPCA 1998 r.
III AUa 423/98**

Art. 96 i 97 ustawy z dnia 14.12.1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (dz. U. nr 40 poz. 267 ze zm.)

Konstrukcja „obiektywnej błędności decyzji organu rentowego”, aczkolwiek przyjęta w orzecznictwie, nie może jednak prowadzić do obciążania organu rentowego skutkami wszystkich błędów innych instytucji, w szczególności zakładów pracy nienależycie wykonujących swoje obowiązki wynikające z uregulowania zawartego w przepisie art. 96 ustawy o z.e.p.

*Przewodniczący : Sędzia S.A. W. Bzibziak
Sędziowie S.A. : I. Szypicyn, A. Kolonko (spr.)*

5.

**WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
Z DNIA 14 MAJA 1998 r.
III AUa 280/98**

Art. 103 ustawy z dnia 14.12.1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (dz. U. Nr 40 poz. 267 ze zm.)

Podjęcie wypłaty świadczenia uprzednio zawieszono na wniosek świadczeniobiorcy następuje od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o to podjęcie. Brak jest podstaw do podjęcia wypłaty od miesiąca, w którym nastąpiło jej zawieszenie.

*Przewodniczący : Sędzia S.A. J. Ansion (spr.)
Sędziowie S.A. : E. Piotrowska, K. Budzianowska*

U w a g a : ubezpieczona, która nabyła prawo do emerytury a następnie toczyła proces przeciwko zakładowi pracy o przywrócenie do pracy, wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o zawieszenie wypłaty świadczenia; wniosek ten w odstępach kilkumiesięcznych kilkakrotnie podtrzymywała. Po złożeniu wniosku o podjęcie wypłaty domagała się wypłacenia świadczenia „zdeponowanego” w organie rentowym.

6.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 1 LIPCA 1998 r.

III AUa 486/98

Art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 25.11.1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (tekst jednol. Dz. U, z 1989 r. nr 25 poz. 137 ze zm.)

Z uzasadnienia :

Decyzją a dnia ... Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. zobowiązał spółkę z o.o. „O.” w M. do zapłaty kwoty ... składek na ubezpieczenie zatrudnionych w spółce pracowników narodowości mongolskiej.

W odwołaniu spółka z o.o. „O.” zakwestionowała tę decyzję, podkreślając iż między Zakładami Ubezpieczeń Społecznych Mongolii i Polski brak umowy i brak odpowiednich przepisów prawnych, które obligowałyby do opłacania składek na ubezpieczenie społeczne. Nadto, zatrudnieni przez spółkę obywatele Mongolii nie posiadają karty stałego pobytu w Polsce opłacając w Mongolii odpowiednik składek ZUS a w razie nagłej choroby mają zapewnioną bezpłatną opiekę lekarską na podstawie porozumienia zawartego między Rządami Polski i Mongolii w dniu 16 lutego 1974 r. oraz protokołu podpisanego przez Ministrów Zdrowia obu państw w dniu 21 września 1995 r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, powołując się na przepis art. 4 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu

ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 25 z 1986 r. z późn. zm.), przy czym Minister Pracy nie skorzystał dotąd z możliwości wyłączenia z obowiązku ubezpieczenia obywateli Mongolii.

Sąd Wojewódzki w K. ustalił, iż B.O. i T.G. – oboje narodowości mongolskiej zawarli umowę spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Spółka zatrudnia obywateli polskich, za których odprowadza składkę na ubezpieczenie społeczne oraz obywateli mongolskich – na podstawie odpowiednich zezwoleń wydanych przez Wojewódzki Urząd Pracy. Pracownicy mongolscy nie zostali zgłoszeni do ubezpieczenia społecznego i nie została za nich opłacona składka na ubezpieczenie za okres od ... do Okoliczności te nie były w niniejszej sprawie sporne

W tych warunkach Sąd Wojewódzki stwierdził, iż w świetle przepisu art. 4 ustawy o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych, obowiązkowi ubezpieczenia podlegają wszyscy pracownicy, zarówno Polacy jak i cudzoziemcy. Wyjątkiem są wedle art. 4 ust. 2 pkt 1 tej ustawy obywatele państw obcych, których pobyt w Polsce nie ma charakteru stałego i którzy są zatrudnieni w obecnych przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych, misjach specjalnych lub międzynarodowych instytucjach. Taka sytuacja w niniejszej sprawie nie zachodzi, bowiem pracownicy mongolscy zatrudnieni byli w spółce prowadzącej działalność na terenie Polski, zaś kwestia karty stałego pobytu nie ma żadnego znaczenia. Skoro Minister Pracy nie skorzystał z uprawnienia przewidzianego w art. 4 ust. 5a cytowanej ustawy co do zwolnienia z obowiązku ubezpieczenia obywateli Mongolii i skoro brak umowy ubezpieczeniowej między Polską a Mongolią odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Wojewódzki wskazał nadto, iż między Mongolią a Polską zawarta została jedynie konwencja konsularna, podpisana w Ułan-Bator w dniu 31 maja 1973 r. (Dz. U, nr 3 z 1974 r. poz. 22) oraz umowa między rządami obu państw o współpracy kulturalnej i naukowej, podpisana w Warszawie w dniu 18 lutego 1974 r. (Dz. U. nr 34 z 1974 r. poz. 197). Na podstawie tej ostatniej umowy Ministrowie Zdrowia Mongolii i Polski podpisali protokół o współpracy między oboma Ministerstwami Zdrowia w dziedzinie ochrony zdrowia i nauk medycznych na lata 1995 – 1997.

Skoro nie została jednakże zawarta między Mongolią a Polską umowa w zakresie ubezpieczeń społecznych, należy w niniejszej sprawie zastosować przepisy prawa polskiego, a w szczególności ustawy o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych oraz przepisy rozdziału 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne,

zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego (tekst jedn. Dz. U. Nr 68 z 1993 r. poz. 330).

Z tych przyczyn odwołanie, jako nieuzasadnione zostało oddalone, zaś odwołująca obciążona została zwrotem kosztów zastępstwa procesowego.

Apelację od wyroku Sądu Wojewódzkiego wniosła spółka z o.o. „O.” zarzucając obrazę przepisów prawa materialnego – art. 4 ustawy o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych, przez bezzasadne uznanie, że pracownicy narodowości mongolskiej, zatrudnieni na podstawie stosunku pracy podlegają ubezpieczeniu społecznemu, gdyż brak karty stałego pobytu nie ma żadnego znaczenia przy wymiarze składek na ubezpieczenie społeczne, oraz umowy między Polską a Mongolią z 31 maja 1973 r. przez przyjęcia, że do spraw związanych z ubezpieczeniem społecznym należy stosować przepisy polskie. Nadto apelująca zarzuciła sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału przez przyjęcie, że spółka jest zobowiązana do uiszczenia składek na ubezpieczenie od pracowników narodowości mongolskiej.

W konkluzji apelująca domagała się zmiany zaskarżonego wzroku i uwzględnienia odwołania, ewentualnie uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Wojewódzkiemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie jest bezsporny, zaś Sąd I instancji dokonał trafnej analizy stanu prawnego, przyjmując, iż odwołanie spółki z o.o. „O.” winno być oddalone.

Przede wszystkim stwierdzić należy, iż żaden z aktów prawnych, na które powołuje się odwołująca, nie zawiera przepisów, zwalniających pracodawców obywateli Mongolii od opłacania za nich składek na ubezpieczenie społeczne. W szczególności podstaw takich nie zawierają : zawarta między Mongolią a Polską konwencja konsularna z dnia 31 maja 1973 r. (Dz. U. Nr 34 z 1974 r. poz. 197) ani też porozumienie między Ministerstwami Zdrowia w dziedzinie ochrony zdrowia i nauk medycznych, zawarte na lata 1995 – 1997.

Natomiast wywód prawny Sądu Wojewódzkiego należy poszerzyć o postanowienia trzech Konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy z 29 czerwca 1933 r. ratyfikowanych przez Polskę a istotnych dla rozstrzygnięcia niniejszego sporu.

Konwencje : Nr 35 (dotycząca obowiązkowego ubezpieczenia na starość), Nr 37 (dotycząca obowiązkowego ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa) oraz Nr 39 (dotycząca obowiązkowego ubezpieczenia na wypadek śmierci) – wszystkie obejmujące pracowników najemnych, zatrudnionych w przedsiębiorstwach przemysłowych i handlowych, w wolnych zawodach, jak również chałupników i pracowników gospodarstw domowych (opublikowane w Dz. U. Nr 31 z 1949 r. odpowiednio pod pozycjami : 223, 227 i 231) stanowią, iż cudzoziemcy będą poddani obowiązkowi ubezpieczenia i opłacania składek na tych samych zasadach, co obywatele własni (odpowiednio art. 12 ust. 1 Konwencji Nr 35 art. 13 ust. 1 Konwencji Nr 37 oraz art. 15 ust. 1 Konwencji Nr 39).

Skoro bezsporne jest, iż między Mongolią a Polską nie została zawarta umowa regulująca kwestie ubezpieczeń społecznych, zatem wyżej cytowane Konwencje nie zezwalają na odmienne traktowanie zatrudnionych w Polsce obywateli Mongolii od obywateli własnych. Stąd, pełne zastosowanie w sporze o składkę na ubezpieczenie społeczne, należną z tytułu zatrudnienia obywateli mongolskich, mają przepisy art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (jedn. tekst Dz. U. Nr 25 z 1989 r. poz. 137 z późn. zm.) – skoro Minister Pracy i Polityki Socjalnej nie wydał decyzji, o której traktuje ust. 5a tegoż przepisu – oraz postanowienia Rozporządzenia Rady Ministrów z 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (...) (jedn. tekst Dz. U. Nr 68 z 1993 r. poz. 330 z późn. zm.).

Tym samym nie zachodzi zarzucana apelacją obraza przepisów prawa materialnego, w szczególności przepisu art. 4 cytowanej wyżej ustawy.

Nietrafny jest także zarzut naruszenia postanowień konwencji konsularnej między Polską a Mongolią z 31 maja 1973 r., skoro akt ten nie reguluje kwestii ubezpieczenia społecznego pracowników, a w szczególności opłacania składek na to ubezpieczenie. Nie może się również ostać zarzut sprzeczności istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez przyjęcie, iż odwołująca zobowiązana jest do uiszczenia składek na ubezpieczenie społeczne od pracowników narodowości mongolskiej (przy niekwestionowanej ich łącznej kwocie), jako że kwestia ta nie należała do ustaleń faktycznych, lecz była przedmiotem rozstrzygania.

Wreszcie, bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszego sporu pozostawało, czy zatrudnieni przez spółkę obywatele Mongolii korzystają w razie choroby z opieki lekarskiej polskich zakładów lekarskich a nadto, czy w Mongolii są opłacane za nich składki na ubezpieczenie społeczne, odpowiadające składkom polskim, skoro zgodnie z

wyżej cytowanymi Konwencjami Międzynarodowej Organizacji Pracy, Polska przy braku stosownej umowy z innym państwem, jest obowiązana do stosowania wobec obywateli tego państwa takiego prawa, jakie stosuje wobec własnych obywateli.

Należy również zaznaczyć, iż w dziedzinie ubezpieczeń społecznych nie mają zastosowania przepisy kodeksu cywilnego, czy też zasady współżycia społecznego. Prawo ubezpieczeń społecznych, odmiennie niż prawo pracy (drogą przepisu art. 300 kodeksu pracy) nie sięga w kwestiach nieuregulowanych do instytucji prawa cywilnego.

Z tych przyczyn, skoro apelacja jest bezzasadna, na zasadzie art. 385 kpc orzeczono, jak w sentencji.

Przewodniczący : Sędzia S.A. E. Piotrowska

Sędziowie : SSA J. Anston, del. SSW W. Nowakowski (spr.)

7.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 18 CZERWCA 1998 r.

III AUa 422/98

Art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 20.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednol. Dz. U. z 1993 r. nr 71 poz. 342 ze zm.)

W aktualnym stanie prawnym brak jest podstawy do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników cudzoziemca posiadającego kartę stałego pobytu w Polsce.

Przewodniczący : Sędzia S.A. W. Bzibziak

Sędziowie S.A. : A. Kolonko (spr.), M. Woźnowska-Gallos

8.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 7 PAŹDZIERNIKA 1998 r.

III AUa 540/98

Art. 2 i 4 ustawy z dnia 17.10.1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (dz. U. Nr 104 poz. 450 ze zm.)

Bez względu na charakter zatrudnienia – służba wojskowa czy praca cywilna w ramach formacji wojskowej – zatrudnienie w Kompanii Wartowniczej przy Armii Stanów Zjednoczonych na terenie Niemiec nie jest ani okresem składkowym, ani nieskładkowym w rozumieniu art. 2 i 4 ustawy z dnia 17.10.1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent ... (Dz. U. Nr 104 poz. 450 ze zm.). Brak również możliwości jego uwzględnienia w oparciu o przepisy umowy pomiędzy Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Federalną Niemiec o zaopatrzeniu emerytalnym i wypadkowym podpisana w dniu 9.10.1975 r. (Dz. U. z 1976 r. Nr 16 poz. 102).

Przewodniczący : Sędzia S.A. M. Woźnowska-Gallos (spr.)

Sędzia S.A. : K. Merker, T. Szweda